

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра етики, естетики та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету

Комаха Л.Г.

«__» _____ 201_ року

заст. декана
географічного факультету

В.Ф. Пасько

«__» _____ 201_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ТА КОРПОРАТИВНА ЕТИКА

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

10:Природничі науки
103: Науки про Землю
Магістр
Гідрологія
ОК

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	II
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Рихліцька Оксана Дмитрівна, к. філос. н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Стецюк Володимир Васильович, д. геогр. наук, професор кафедри геоморфології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ - 2019

Розробники:

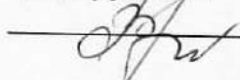
Рихліцька Оксана Дмитрівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Стецюк Володимир Васильович, д.геогр.наук, професор кафедри геоморфології

Затверджено

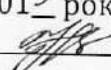
«24» 08 2019р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

 (Панченко В.І.)

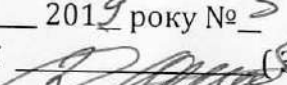
Протокол № 1 від «24» 08 2019р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «30» серпня 2019 року № 2
Голова науково-методичної комісії (Маслікова І.І.)

«30» серпня 2019 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «30» 08 2019 року № 5
Голова науково-методичної комісії (Запотоцький С. П.)

« » _____ 20 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни –забезпечення цілісного уявлення щодо розуміння проблем професійної та корпоративної етики в сфері вирішення соціальних та етичних проблем при розробці, втіленні та набутті етичних принципів та норм у професійної діяльності, а також оволодіння методами аналізу професійних кодексів

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають знати основні етапи розвитку етичної думки; методи філософських досліджень, методи психології та основні етико-філософські поняття та категорії.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо дилемних проблем професійної та корпоративної етики в професійній діяльності; застосовувати основну методологію імперативно-ціннісних аспектів професійної практики

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та інтегрованою інформацією наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно специфічних політичних, економічних, культурно-професійних подій; використання іншомовних фахових інформативних джерел.

Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Професійна та корпоративна етика» належить до переліку дисциплін ОК та викладається у II семестрі магістратури. Навчальна дисципліна послідовно розглядає особливості розвитку і становлення професійної та корпоративної етики та їх нагальність в сучасних професійних практиках. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки професійної етики. З'ясовуються особливості вироблення та розвитку практичних вмінь та навичок прийняття рішень з етичної поведінки спеціалістів в дилемних ситуаціях професійної діяльності, а також ознайомлення з кодексами професійної етики. Розглядаються особливості оволодіння методами аналізу даних кодексів та їх удосконалення, напрацювання розуміння та переконання щодо слідування нормам професійної етики, як необхідної умови професійного розвитку.

На прикладі сценаріїв виробничих ситуацій в установах і організаціях природничих досліджень вміти прогнозувати ефективність виробничої діяльності та ймовірне виникнення і попередження проблемних ситуацій у випадках появи таких у групах вищої, середньої та нижньої ланки працівників. Застосовувати набуті знання для раціонального використання наявних виробничих ресурсів, вміти передбачати психологічні обстановки в непростих умовах польових експедиційних досліджень, в тому числі у віддалених районах та місцях з суворими кліматичними умовами, їх організації, постачання устаткування і матеріалів, проведення камеральних робіт та інших видів діяльності в колективах різко відмінного професійного та загального інтелекту.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4.	Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій
--	---------------------------------	----------------------	---------------------------

автономність та відповідальність)				оцінці	3
Код	Результат навчання			дисципліни	
	Знати:				
1.1	Предмет, методи, теоретичні основи досліджень професійної та корпоративної етики	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	1	
1.2	Принципи та основні норми професійної етики	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь	2	
1.3	Основні види професійної етики та їх сучасне функціонування	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	2	
1.4	Роль професійної та корпоративної етики в становленні дослідника природного середовища	Самостійна робота	Усна доповідь	2	
1.5	Методи та механізми розв'язання основних моральних проблем в колективах дослідників природного середовища	Семинар, самостійна робота	Письмова контрольна робота	3	
1.6	Особливості професійних кодексів в діловій практиці дослідників природного середовища	Семинари, самостійна робота	Презентація самостійного дослідження	2	
	Вміти:				
2.1	Демонструвати знання спеціалізованої літератури та застосовувати інноваційні підходи в галузі гідрології	Семинари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	1	
2.2	Пояснювати специфіку основних видів професійної етики і шляхи подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики в галузі наук про Землю	Семинар, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	1	
2.3	Здійснювати дослідження методів та механізмів розв'язання основних моральних дилем сучасних практик в експериментах, проектах у сфері природного середовища	Семинар, Самостійна робота	презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота	2	
2.4	Здійснювати експертну оцінку ціннісного аспекту місії професійних та корпоративних кодексів у практиках	Семинар, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження.	2	
2.5	Виявляти специфіку впровадження корпоративної соціальної відповідальності в сфері дослідження наук про Землю	Семинари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, текст рекомендацій	1	
2.6	Досліджувати та аналізувати професійну ситуацію в дослідженнях природного середовища та розробити рекомендації по їх вирішенню з урахуванням професійних етичних норм поведінки	Самостійна робота	Текст рекомендацій	2	
	комунікація:				

3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, новітньої літератури сучасних засад в галузі гідрології та інших наук	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді	1
3.2	Презентувати результати проведених досліджень у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій щодо застосування раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів відповідно чинного законодавства	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження,	2
3.3	Вести дискусії стосовно питань ролі професійної та корпоративної етики в сферах дослідження та оцінювання результатів дослідження природного середовища.	Семінари	Дискусії	2
автономність та відповідальність:				
4.1	Самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із спеціальних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації в наукових проектах, експериментах і ін.	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження,	1
4.2	Аналізувати та кваліфіковано виявляти та вирішувати моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	1
4.3	Нести відповідальність за достовірність проведених досліджень та приймати нестандартні рішення в проблемних ситуаціях	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	2

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5.	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання															
Здатність до адаптації і дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом та вміння генерувати нові ідеї в науках про Землю (ЗК-1).	+		+											+	+
Здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань (ЗК-3).				+	+					+	+	+		+	
Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства (ФК-2).		+					+			+			+		+
ПРН 2. Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в галузі гідрології (ПРН-2).	+	+	+	+					+		+			+	
ПРН 4. Розробляти, керувати та управляти проектами в галузі гідрології, оцінювати і забезпечувати якість робіт (ПРН-4).			+	+		+							+		+
ПРН5 Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом (ПРН-5).							+		+		+	+	+		+

7. Структура курсу: у курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу присвячена розгляду історії становлення та розвитку професійної етики, розвитку корпоративної етики, ролі корпоративних кодексів у сучасних професійних практиках та шляхам подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики. А також розгляду морально-етичних проблем, які виникають під час здійснення професійної діяльності, а саме: проблеми соціальної справедливості та рівності, професіоналізму в контексті професійної діяльності та вирішення професійних завдань, вирішення

конфліктів та прийняття управлінських рішень в галузі гідрології та сучасним підходам до формування професійної поведінки.

Друга частина курсу присвячена встановленню особливостей професійної та корпоративної етики при дослідженнях природного середовища або досліджень, пов'язаних з освітою та практичною діяльністю у вказаній галузі – наук про Землю, а також оцінюванню професійної діяльності в колективах різного рівня організації (наукових та виробничих групах, загонах, партіях, експедиціях).

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу
4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, поверхнево його викладає - не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2. Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне та ґрунтовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Самостійна індивідуальна робота: аналіз (Case-studies)-(1 част)

20 –балів студент представив індивідуальну дилемну ситуацію, що має чітку структуру, характеризується оцінкою з точки зору професійної етики, чітко окресленим моделюванням наслідків вирішення даної дилеми в професійному/корпоративному середовищі. Надана оцінка можливості існування альтернативного рішення прогнозування/запобігання/завбачення у відповідності з певною етичною системою і регульованими нею ціннісно-нормативними вимогами щодо обраного алгоритму вирішення.

14 балів – студент представив ситуацію, що не має чіткої структури, характеризується оцінкою з точки зору професійної етики, окресленим моделюванням наслідків вирішення даної дилеми в професійному/корпоративному середовищі. Але відсутня чітка етична аргументація щодо прийнятого рішення ймовірних наслідків від запропонованого вирішення не відповідає вище зазначеним вимогам

4. Аналіз-есе (1 част) :

17 балів - студент здійснює етичний аналіз моральних цінностей у сфері /професійного/соціального із застосуванням методології етики, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує спеціальну літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість в роботі над есе.

12 балів- студент здійснює аналіз моральних цінностей, але недостатньо розкриває зміст поставлених питань, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, та не відповідає вищезазначеним вимогам

5. Індивідуальна самостійна робота (II част)

Принципи роботи керівника дослідницьких підрозділів (груп, загонів, партій, експедицій, управлінь) на вибір

6. Самостійна робота, підсумкова письмова робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт

Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь	Теми 2, 3, 6,7,8	«3» x 5 = 15	«5» x 5 = 25
Доповнення, участь в дискусіях	Теми 2, 3, 7,9	«1» x 5 = 5	«2» x 5 = 10
Тестові завдання	Тема 1, 6	«1» x 2 = 2	«2» x 4 = 8
Самостійна індивідуальна робота ¹	Дослідження та аналіз професійних ситуацій (I част)	«14» x 1 = 14	«20» x 1 = 20
	Самостійна індивідуальна	«12» x 1 = 12	«17» x 1 = 17

	робота: «Принципи роботи керівника дослідницьких підрозділів (груп, загонів, партій, експедицій, управлінь)» на вибір		
Підсумкова контрольна робота		«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів

Загальна кількість балів за самостійну індивідуальну роботу складає 50% від семестрової кількості балів, тобто мін. – 24 бали, максимум – 40 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання				
1	Тема 1. Професійна та прикладна етика в структурі етичного знання	2	2	2
2	Тема 2. Професійна діяльність та професіоналізм		2	6
3	Тема 3. Корпоративна культура та етика	2	2	5
4	Тема 4. Етика конфлікту та методології прийняття етичних рішень в професійних ситуаціях	4	2	7
5	Індивідуальна самостійна робота: ситуаційний аналіз/есе			10
Частина 2. Досвід проведення наукових та прикладних досліджень природного середовища				
6.	Тема 6. Положення природничих досліджень в структурі наукового знання	2	2	5
7.	Тема 7. Структура виробничих колективів, які здійснюють природничі дослідження камеральним шляхом		2	5
8.	Тема 8. Структура виробничих колективів, які здійснюють природничі дослідження шляхом польових експедицій	2		5
9.	Тема 9. Особливості професійної та корпоративної етики в експедиціях в екстремальних умовах (карстові печери, антарктичні станції, Крайня Північ, тропічні пустелі, підводні дослідження)	2	2	5
10.	Індивідуальна самостійна робота: Принципи роботи керівника дослідницьких підрозділів (груп, загонів, партій, експедицій, управлінь) на вибір			8
	Підсумкова контрольна робота			2
	ВСЬОГО	14	14	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій - 14 год.
Семінари - 14 год.
Самостійна робота - 60 год.
Консультацій - 2 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. –К., 2003.-с.248
2. Джордж Р. Де Т. Деловая этика / Пер. с англ.– М.: ИГ «Прогресс»; ИД «РИПОЛ КЛАССИК», 2003.
3. Етика. Естетика.: Навч.посібник / за наук. ред.Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2014 – Розділ 1 – С. 6-22.
4. Исаченко А.Г. Теория и методология географической науки. - М.: Академия, 2004. — 400 с.
5. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. - Навчальний посібник - К.: Кондор, 2003. - 192 с.
6. Мороз С.А, Оноприенко В.І., Бортник С.Ю. Методология географической науки. - Киев: Издательство «Заповіт», 1997.
7. Пістун М.Д. Географія у моєму житті: Монографія. — К.: 2009.
8. Пістун М.Д. Основы научных исследований. География. — К.:1988.
9. Прикладна етика. Навч.посібник / За наук.ред. Панченко В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – Розділ 1. – С.7-40.
10. Професійна та корпоративна етика: навч.посіб. / за ред., В.І.Панченко.- К: 2019 ВПЦ «Київський університет», 2019.
11. Ломачинська І.М.,Рихліцька О.Д., Барна Н.В. /Основи корпоративної культури.- К.:2011

Додаткова

1. Аболина Т.Г. Прикладная этика: статус, проблемы, перспективы // Соціальна етика: теоретичні та прикладні проблеми. Збірник статей, Київ 2010. – С.6-15
2. Аболина Т.Г. Этические концепты социальной ответственности бизнеса // Соціальна етика: модули відповідальності. – С.7-23.
3. Актуальні проблеми етики та їх значення для розв'язання загальнолюдських проблем (Електронний ресурс) – Режим доступу:[http^//parta.com.ua/vag/](http://parta.com.ua/vag/)
4. Апресян Р.Г. Профессиональная, прикладная и практическая этики. Вид на профессиональную этику // Ведомости Научно-исследовательского Института прикладной этики. Вып. 25: Профессиональная этика - Тюмень: НИИПЭ, 2004. - С. 160–181.
5. Бакштановский В.И., Согомонов Ю.В. Этика профессии: миссия, кодекс, поступок / Монография / Тюмень: НИИ прикладной этики ТюмГНГУ, 2005. – Введение, Часть 1 В поисках идентичности С.6-185
6. Борейко В. Екологічна етика. К., 2004,
7. Буровский А.М. Люди ли мы? О соотношении «естественного» и «искусственного» в современном человеке //ОНС.-1996.-№4.-С.122-132
8. Гусейнов А.А. Этика и мораль в современном мире // Этическая мысль: Ежегодник. - М.: ИФ РАН.- 2000.-С.4-15.
9. Гасюк Л.М. До проблеми визначення сутності «професійна етика» //Теоретичні питання освіти і виховання.-К.:2001.-Вип.14.-с.100-102
10. Декларация об ответственности нынешних поколений перед будущими поколениями (1997) // URL:<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001102/110220rb.pdf#page=97>
11. Декларация об ответственности нынешних поколений перед будущими поколениями (1997) // URL:<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001102/110220rb.pdf#page=97>

12. Зубец О.П. Профессия в контексте истории ценностей // Этическая мысль. Вып. 4 / Отв. ред. А.А.Гусейнов. М.: ИФРАН, 2003. С. 103–120
13. Йонас Х. Принцип відповідальності. Досвід етики для технологічної цивілізації- М.: Айрис-пресс, 2004.
14. Кутырев В.А. Естественное и искусственное: борьба миров. – Нижний Новгород, 1994.
15. Ленк Х. Ответственность в технике, за технику, с помощью техники. // Философия техники в ФРГ. – М., 1989.
16. Лозовий В.О. умови виникнення й призначення професійної етики [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.djerelo.com/index.php?>
17. Малахов В. Етика . К., 2004
18. НБУ ім. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/>
19. Нефінансова звітність: інструмент соціальної відповідальності бізнесу. – К.: Інжиніринг, 2010. – 84 с.
20. Современные проблемы науки / Л.Н.Ясницкий ,Т.В.Данилевич. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2008. – 294 с. (ЭБС – «Книгафонд»)
21. Ф. Котлер, Н. Лі, Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / пер. з англ.. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.
22. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции/ Ф.Фукуяма; Пер. с англ. М.Б.Левина. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ОАО «ЛЮКС», 2004.С.51-52
23. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы. –М., 2002.- С.137-138
24. Хунинг А. Инженерная деятельность с точки зрения этической и социальной ответственности. // Философия техники в ФРГ. – М., 1989.
25. Энциклопедический словарь / Под ред. Р. Г. Апресяна и А.А. Гусейнова. – М.:
26. Эрроу К. Дж. Коллективный выбор и индивидуальные ценности. -М.: ГУ-ВШЭ, 2004.